

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

י

עין משפט
נר מצוה

(א) לקמן מג: [ע"ש],
 (ב) [לעיל ה': ושי"ג],
 (ג) [סוכה גז' ושי"ג],
 (ד) לקמן נ"ג [מסכתא פ"ו
 ע"ש], (ה) [שמות כג,
 ו] [שמות כא], (ו) ז"ל
 בפסקי, (ז) [ע"י מוס' זבחים
 ע"א: ד"ה ובערפיה ומס'
 נדה נה. ד"ה שמה ומספות
 ע"א: ד"ה נפשות], (ח) ע"י
 ע"ש, (ט) ע"י [ע"ש, ו] ע"י
 מהרש"ה,

רבינו הגנאל

חומר בשור מבאש בו, עד
 מסור להרש שוטה וקטן
 חייב מה שאין בו באש.
 חומר באש שהיא מועדת
 מתחילתה מה שאין בו
 בשור, חומר בבור מבאש
 שהבור תחלת עשייתו
 לנוק ומסור להרש שוטה
 וקטן חייב, מה שאין בו
 באש, חומר באש שדרכה
 לילך ולהזיק ומועד לכול
 בין דבר הראוי לה בגון
 עצים וכיוצא בהן, ובין
 דבר שאין ראוי לו, בגון
 כלים וכיוצא בהן, מה
 שאין בו בבור, והסמא
 כרבנן דפטרין בנוק כלים
 בבור, והיא דלא תני
 שהשור חייב בו את
 הכלים מה שאין בו בבור,
 שיהיה כמו ששירי הטמון
 שחייב בו השור מה שאין
 בו באש, וזה פשוט
 בפרק הכונס צאן לדיר,
 משנה המדליק את הגדיש
 והו בו כלים ר' יהודה
 אומ' ישלם כל מה
 שבחורו, וחכמי' אומר'
 אינו משלם אלא גדיש
 שלחטין בו, ושירי נמי
 חומר בשור שחייב בו
 שור פסולי המוקדשין מה
 שאין בו בבור, עיקרו ב' שור
 שנגח את הפרה
 דגסי' החם שור פסולי
 המוקדשין אדם ושור
 חייבין ובור פטור, מאי
 עמי' א"ר קרא והמת יהיה
 לו, כמי שהמיתה שלו,
 יצא זה שאין המיתה שלו,
 הני הוו שירא, אבל דש
 בניור לא הוי שירא
 דשמינע ליה מרתמי
 דרכו לילך ולהזיק,
 ודברין פשוטין הן, ולא
 צו השור צין הווקטעא מפרש
 קצרה אלא להיותם נוהגים
 לעמוד בהן המפרש
 להיותם בידו לבלות, פסי'
 הכשרות במקצת נזקו
 חבתי בתשלומי נזקו בו,
 חיי הכשרות מקצת נזקו,
 חבתי בתשלומי נזקו
 כהכשר כל נזקו, פ"י היה
 הבור חפור ט' טפחי'
 והוספת לו טפח,
 נתחייבתי לשלם נזק כאלו
 אני חפתי הבור כולו,
 והו כיצד זה חפר בור ט'
 בו, ודלא כו' התנא
 החופר בור ט' טפחי' ובא
 אחר והשלימו לי טפח'
 אחר אחרון חייב, ר' אומ'
 אחר אחרון למיתה אחר
 שניהן לנזקין, ואוקמה ר'
 פפא למיתה ודברי הכל,
 פ"י מרבה בחבילות, מרבה
 חבילי עצים לחזק
 הדליקה.

מה שאין בו באש. אש לא חייב בה שריפת אדם שהיה לו לצרוח
 ואם כפות הוא המציער חייב מיתה וקס ליה דזרצה מיניה
 כדמפרש לקמן בפרק הכונס לאן לדיר (דף ס"א): **וצין שאין ראוי**
 לקמן מפרש לה, כל שור דקמני הכא בקרן קמיירי ולא צנן ורגל:
חייב בו את הכלים. אש שיצרך
 בגניחה או בצעיטה שהיא תולדה
 דקרן. כלים אין ראויין לאש שאין דרך
 להסיק בכלים: פלוגתא דרבי יהודה
 ורבנן בפרק שור שנגח את הפרה
 (לקמן דף נ"ג): **אלא לעולם רבנן היא.**
 ודקשיא לך לימתי חומר צשור שחייב
 בו את הכלים כו' תנא ושירי: שירי
טמון. דהוה ליה למתני חומר צשור
 וצור מצאש שאם צעט שור צשק מלא
 כלים וצצנן חייב או אם נפל חומר
 צצור ועליו שק מלא מצוה חייב
 ואע"ג דטמון צשק מה שאין בו צשק
 דנפקא לן (לקמן דף ס"ב). מאו הקמה (ס'
 דלינו חייב אלא בגלוי: **שור פסולי**
המוקדשין. שנפדה ונפל צצור פטור
 צעל הצור דמתיב (שמות כא) צעל
 הצור ישלם והמת יהיה לו ילא זה
 שאין המת שלו דאע"ג דנפדה אש
 מת אסור להאפילו לכלצים כדלמרינן
 בצבורות (דף טו, טז). מוצח ודגיס יצן ולא גזיה
 צשן וצסן ולא חצו ואלתא וצסן ולא לכלצים
 וצפסולי המוקדשין הכמוצ מדבר
 ואם נגחו שור חייב דהא כתיב (שור
 רעהו וציון דנפדה שור רעהו קרינא
 ציה ואע"ג דצשור נמי כתיב וצסן והמת
 יהיה לו מוקמי' ליה לקמן [ע"ש] לצעלים
 מנפלים צצצילה: **האי מאי לא**
גריסין: אי אמרש צשלמא רבנן
אידי דשייר. טמון וכלים שיר נמי
האי: אלא אי אמרש ר' יהודה.
 ואין כאן שיר דהא כלים צצור וטמון
 צשק רבי יהודה מחייב מאי שיר
 דהאי שיר: **דש צניור.** שאם דש
 השור צניור ונתכוון לנך שהרי
 השורין מלומדין צדישה תולדה דקרן
 היא שכונמה להזיק וצייצ לשלם דמי
 נירו שקילנך מה שאין בו צצור דלא
 שייך ציה הזק קרקע: **דהא קמיני**
לעיל [ע:] צשור צצרכו לילך ולהזיק וכל
מזקין צכלל: האחרון חייב. צין מת
 צו השור צין הזק וטעמא מפרש
 לקמן מתקרא צפרק שור שנגח את
 מה השור לא ישלם הראשון כלום
 דט' טפחים אין צהס כדי להמית:
אחר שניהם לנוקין. דאם הזק השור
 ולא מת ישלמו צין שניהם: **רצ פפא**
אמר. מתנימין דקמני כהכשר כל
 שמת השור קמיירי: **ודברי הכל.**
דאפי' רבי קאמר אחר אחרון למיתה:
וסו ליכא. למימר כהכשר כל נזקו: והא
איכא. למימר תו כגון אי אחרמי
 דמסר שורו כו'. ומצברא קמקשי
 ליה רבי זירא ואינה משנה:
ופשע צו. שהלך לו ולא שמרו:
 אי

חומר בשור מבאש חומר באש מבשור חומר
בשור מבאש שהשור משלם כופר וחייב
בשלשים של עבד נגמר דינו אסור בהנאה
מסרו להרש שוטה וקטן חייב מה שאין
בו באש חומר באש מבשור שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין בו בשור חומר בבור
מבאש שתחילת עשייתו לנוק מסרו להרש
שוטה וקטן חייב משא"כ באש (חומר
באש מבבור שהאש דרכה לילך ולהזיק
ומועד לאכול בין דבר הראוי לה ובין
דבר שאינו ראוי לה מה שאין בו בבור
וליתני חומר בשור מבבור שהשור חייב
בו את הכלים מה שאין בו בבור הא מני
ר' יהודה היא (דמחייב על נזקי כלים בבור
אי רבי יהודה אימא סיפא חומר באש מבבור
שהאש דרכה לילך ולהזיק ומועד לאכול בין
דבר הראוי לה ובין דבר שאינו ראוי לה מה
שאין בו בבור דבר הראוי לה מאי גינהו
עצים דבר שאין ראוי לה מאי גינהו כלים
מה שאין בו בבור אי ר' יהודה הא אמרת
מחייב היה ר' יהודה על נזקי כלים בבור
אלא לעולם רבנן היא (ותנא ושירי מאי
שייר דהאי שירי שייך טמון איבעית אימא
לעולם ר' יהודה ודבר שאין ראוי לה לאו
לאתויי כלים אלא לאתויי ליחכה נירו
וסכסכה אבניו מתקיף לה רב אשי ליתני
חומר בשור מבבור שהשור (חייב בו שור
פסולי המוקדשין (מה שאין בו בבור אי
אמרת בשלמא רבנן היא אידי דשייר הק
שייר נמי הק אלא אי אמרת ר' יהודה מאי
שייר דהאי שירי שייך דש בניורו אי משום
דש בניורו לאו שירא הוא דהתנא שכן דרכו
לילך ולהזיק: הכשרתי במקצת נזקו: תנו
רבנן הכשרתי מקצת נזקו חבתי בתשלומי
נזקו כהכשר כל נזקו כיצד (החופר בור
תשעה ובא אחר והשלימו לעשרה האחרון
חייב יודלא כרבי דתניא) החופר בור תשעה
ובא אחר והשלימו לעשרה אחרון חייב
רבי אומר אחר אחרון למיתה אחר שניהם
לנוקין רב פפא אמר למיתה ודברי הכל
איכא דאמרי לימא דלא כרבי אומר רב
פפא למיתה ודברי הכל מתקיף לה רבי
זירא ותו ליכא והא איכא (מסר שורו לחמשה
בני אדם ופשע בו אחד מהן והזיק חייב היכי
דמי אילימא דבלאו איהו לא הוה מינטר
פשיטא דאיהו קעביד אלא דבלאו איהו
נמי מינטר מאי קעביד מתקיף לה רב ששת
והא איכא (מרבה בחבילות היכי דמי
אי

חומר בשור מבאש. הא דלא תני שהשור צ"ח משום דהו צכלל
 מסרו למש"ו דצהכי תלי טעמא דפטור צשק:
שייר טמון. דפטור צשק ושור וצור חייב ופ"ה כגון צעט שור
 צשק מלא כלים וצצנן וכן אם נפל צצור שק מלא מצוה
 חייב ולא דק דכל מיילי דלאו צעלי
 חיים ממעטין מחמור צצור כמו
 כלים כדלמנר (צסוף הפרה (דף מח):
 גצי נפל צצור והצאש מימיו לאחר
 נפילה שהוא פטור משום דהו שור
 צור ומיס כלים:
ליחכה נירו וסכסכה אבניו.
 גצי דש צניור פרש"י
 משא"כ צצור דלא שייך ציה הזק
 קרקע משמע דה"י רואה לפרש כן
 משא"כ צצור דלא שייך ציה הזק
 ניר וצצנים וקסה לפ"י דאם כן היה
 יכול להזכיר כנה הזיקות שהאש
 עושה צצצר הקצוע ששורף צימו
 ושאר דברים הקצועין אלא י"ל
 לימכה נירו דחייב אף על פי שאין
 רגילות שמוק אש ניר וצצנים כלל
 מה שאין כן צצור דפחות מי' פטור
 ממימה כיון דאין רגילות להמית
 צפחות מי':
שהשור חייב בו פסולי
המוקדשין מה שאין
 כן בבור. כדדרשין מוהמת יהיה לו
 מי שהמת שלו (וא"ת למה לי שור ולא
 אדם מייקף ליה מוהמת יהיה לו מי
 שהמת שלו כדפטרין שור פסולי
 המוקדשין (דמת אסור צעגלה
 דדרשין גזירה שיה שס שס מהגלה
 ערופה בפרק אין מעמידין (ע"ז כט):
 (ואי משום שהשער מותר כדלמרינן
 צפ"ק דערבין (דף ו). ה"נ שער
 שור פסולי המוקדשין מותר כדלמרינן
 בצבורות פ"ג (דף כה). ואפילו הכי
 כיון שעיקרו אסור חשיב אין המת
 שלו וי"ל דוהמת יהיה לו משמע
 צשור ולא ממעטי מיניה אדם אדם
 מדפרין צפ' הפרה (לקמן נג): ואיפוך
 אלא פירוש והמת יהיה לו דשור
 נדרוש למי שהמת שלו והיכי מני
 למימר הכי והא צשור משלם כופר
 ואע"פ שאין המת שלו אלא על
 כרחק לא חיישין צצכי כדפרישית
 דאשור קאי וצלאו הכי לא קשיא מידי
 למאי דפרישית לעיל דשור ולא אדם
 איצטרין לעבד ולנכרי הקניו לישראל
 שנפל לצור דההוא שרי צהנאה:
אחרון חייב. גס אנוקין וראשון
 פטור מכולם וצפ' הפרה
 (לקמן נה). מפרש טעם דכתיב כי יכרה
 אדם ולא שנים לחיובי צתרא אחי ולא
 קמא דלמנר קרא והמת יהיה לו ההוא
 דקא עביד שיעור מיתה:
ורגו ליבא. וא"ת נמי דליכא
 טובא אטו כי רוכלא ליחשיב
 ולילול וי"ל משום דדחיק לאוקמי מתני'
 דלא כרבי או כרצ פפא ולמיתה והיה
 יכול להעמיד צניוקין וא"ת ולוקמא
 כגון שלא היה צו הצל למיתה ולא
 הצל לניוקין שהיה רחובו יתר על עומקו וצא אחר וסייד וכייד דמודה רבי דהאחרון חייב צין למיתה צין להצטור עבד הכל:
 בפרק הפרה (לקמן דף נ"ג). וי"ל דאין זה מקצת נזקו דאחרון עבד הכל:

(ב) בגון פפא בר אבא. מפרש רצ"ס דנקט פפא צר אצא לפי שלטתם צני אדם הוא שאלו לכל הצא מאיליו לישב עליה כי קמס
 ספסל עשוי לנך והוי כמתה מחמת מלאכה אצל פפא צר אצא שהוא משונה וכד משאר צני אדם קמתא אין שאלו לו ולפי'
 ז"ל כגון פפא צר אצא אכולהו קאי מדקאמר צסמוך דל"ל אי לאו את הוה יצבינן פורתא וקיימין משמע דאם היה נצצר היו חייבין
 ומינה לפי המסקנא דמשני דצהדי דקסמן עלייהו אין צריך לפרש (דחייב אלא אחרון צלצד ומתוך כך פטר ארבעה צני אדם שישבו
 על ספסל אחד של אלמנה וצצורו והר"ר עזריאל חייב לשלם ור"ת מפרש דנקט פפא צר אצא משום דקאמר צסמקנא דכחו
 כגופו דמי ודוקא פפא צר אצא שהוא אדם צד ומתוך צצדו מונעו לעמוד אצל שאר צני אדם שאין צצדיין כל כך ואין סמיכתן
 מעכב מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכולן חייבין ולפי זה צריך לומר דרצ פפא עגמו צא לתרץ מה שהקשה ותו ליכא:
 מאי

פ"א א מיי' פ"ח מהל'
 מקי ממון הלכה א'
 סמג עשין טו:
צ ב מיי' פ"ב שם הלכה
 ז:
צא ג ד מיי' שם הלכה יב
 סמג עשין סח טור
 ש"ע ח"מ ס' מי ספק
 טו:
צב ה מיי' פ"ד שם הלכה
 ז סמג עשין שם
 טוש"ע ח"מ ס' שנו ספק
 ז:
צג ו מיי' פ"ו מהלכות
 חובל ומוזק הל' יד
 ועיין במ"מ מ"ש בזה סמג
 עשין ט טור ש"ע ח"מ ס'
 שפ ספק ד:
 ג' ו' מיי' פ"ח מהלכות
 חובל ומוזק הל' יד
 ועיין במ"מ מ"ש בזה סמג
 עשין ט טור ש"ע ח"מ ס'
 שפ ספק ד:
 ג' ו' מיי' פ"ח מהלכות
 חובל ומוזק הל' יד
 ועיין במ"מ מ"ש בזה סמג
 עשין ט טור ש"ע ח"מ ס'
 שפ ספק ד:

גליון הש"ס

גמ' לאתויי בליה עי'
 לעיל ה' ע"ב מוס' ד"ה כי
 שדית: תוב' ד"ה שהשור
 בו וא"ת ל"ל. ע"י משנות
 ח"ס קלו: בא"ד ואי
 משום וכו'. ע"י וצחוס דף
 ע"א ע"ב מוס' ד"ה
 ובערפיה:

צד א ב ג מיי פיו מהלך
חובל ומזיק הלכה טו
סמך עשין ע פושע חיימ
סי פפא:
צה ד מיי פיד מהלך
רוחא ושמימ נפש
הלכה ו סמך לאון קסג:
צה ה מיי פיו מהלך מוק
ממון הלכה יג סמך
עשין סח טור שיע חיימ
סי מג סעף א:
צה ו מיי שט סמך שיע שט
סעף ב:

מוסף רש"י

הכחוד עשרה בני אדם
כר' בולן פטורין. דענין
שיה כל נפש אדם כל
הנפש ואין כלל משה כל
הנפש, ופטורים ממתה
(קס"ו). תשלומי
גזק מלמד שהבעלים
מטפלים בבבילה. תנא
דכתיבא דייש לינא
דממתיין דמין מטלס
משלמי גזק צמיטע הארץ
ותנא עלה צבייתא דהאי
דנקט תנא דמתיי משלמי
גזק ולא תנא מטלס את
הארץ, לאמתיין תנא
שהיזק טעל את נבילתו
ומטלס בה ומוכרה המזיק
משלם עליה מנע שמייתו
מוכר, אם חס מתי ולא
מועד הכל (כתובות סא).
עשין לו הנבילה של
בהמתו שמתה על ידי זה
שהזיק לו ועליו מוסף
ומשלם דמתי (ב"ב סז).
ישבי. סף שיע נבילתו,
דהוה ליה למכתיב בעל
הגזק ישלם קממנא למה
שיע דכתב קמנא שיע,
לו האיל וכתיב קמנא שיע,
לכתיב לה השטח (ע"ו).

רבינו הגנאל

ואקש' וכי אין מכשיר
מקצת גזק חייב בכל אלא
זה. והתניא ה' שישבו על
ספסל אחד ולא שברוהו,
ובא אחר וישב עמון
ושברו, אחרון חייב.
ואתיין לדחוייה כדרימין
מטר שורו לה בני אדם
ומכרה בבבילות,
ואוקימנא דוגא מיגנא
ובלא איהו לא מייבד.
מהו הדימא כחא לאו
כגופו דמי, קמ"ל.
אוקימנא להא תרד
הכשתי מקצת גזק כר'
כרבנן ודלא כר'. ואקש'
והתניא הכחוד י' בני אדם
בי מקלות בין בבת אחת
בין בזה אחר זה פטורין.
ר' יהודה בין בתירה אומ'
אחרון חייב שקירב
מיתתו. הנה ר' יהודה בין
בתירה סבר המכשיר
במקצת גזק חייב בכלו,
נוקמה לירידיה. ומפרקינן
דחזין לה מיחדאה
ומוקימין לה כרביים שפיר,
אבל לדחוייה מרבנן
ולוקמה כר' יהודה בן
בתירה דהוא יחיד, לא.
פי' חבתי בתשלומי גזק.
אוקינן ממתני שאינו
חייב בכל הגזק אלא
בתשלומי גזק מלמד
שהבעלי מטפלין
בבבילה. ואפיקה ר' אמי
ממכה בהמה ישלמנה,
ודיש ביה ישלמנה. רב
בגא פיק לא מיהא
הטרפה לא ישלם, כלומ'
מה שחיתה שוה עד

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

מאי קעביד. זכולה שמעמין ז"ל מאי קעביד טפי מאחריני
וישלם כל אחד חלקו ואין לומר דליפטור דתניא פרק הפרה
(לקמן נה). אחד החוקק צור ל'י וזה אחר והשלמנו לעשרים וזה אחר
והשלמנו לשלשים כולם חייבין אע"ג דכלאו איהו הוה מתה מיהו
זוה כר"ך לדקדק וכי צבייל שהשליך
איש עץ צמוך אש גדולה יתחייב
הא לא דמי אלא לאחד שחופר צור
י' וזה אחר והשלמנו ל"י"א:
בולן פטורין. ובי' לראשון כדי
להמית דצטאין צו כדי להמית
אפילו לרצנן אחרון חייב כדמוכח
צפ' כל הנשרפין (פסהדרין דף ע"ה).
ישלמינה. בעל הגזק ישלם
אין לדרוש ישלם
ישלים אצל שלמנה משמע שהצמחה
עלמה ישלם וזה אי אפשר שכבר
מתה לפיכך יש לדרוש ישלמינה:
ל' ישראלם. אע"ג דקרא צשומר
שכר כתיב לפטור מלאוסין
מ"מ מדכתיב עד הטרפה לא ישלם
יש ללמוד דהיכא דישלם לא ישלם
כלום צבייל הטרפה עלמה:
הא משום דמבי"א ב'. כלומר
מחד מייניהו לא אמיל אצל
מתריייהו אמיא צמה האד ולא חס
להארין ולדקדק זוה:
לא נצרכא אלא לפחת נבי"ה. אע"ג
דצפ' המניח (לקמן לה) אמרינן
כימשה כשעת העמדה גזין משום
דקרא דמורא קצילא צ'י' התם משום
דלא מתה וש לו להמתין עד שתתפרס
אצל הכא מיד היה לו למוכרה:
יב"א

אזי דכלאו איהו לא מינטר.
זו הכשרתי במקצת נזקו אלא כל נזקו ולא דמי להשלים צור לעשרה
דאע"ג דק"י"א צור ט' דלא עבדי מיתה נזקין מיהא עבדי וסייע
הראשון בהגדמת מיתתו ואינטריכא למיתני דאחרון חייב: **מאי קעביד.**
והוא חייב כלום: **מרצה צביילוס.**
שריצה חצילות זמורות
צבילקה של חצירו וקירצה ע"י
החצילות לגדיש אחרים שהיה גזין
שיהא הוא חייב ולא הראשון י'
פשיטא. ולמה הוה לן למיתנייה הכי
הראשון לא סייע כלום דכל מה דשביק
ליה מעמיא ואזיל אצל חופר צור
משעה רויז מיתתו הוא עושה אלא
האחרון מקרצה: **כגון פפא צר אבא.**
שהיה בעל צער: **פשיטא.** דלא דמי
לצור שהראשון גרס נזקין והרג חליו
או רויז אלא משום הכי הוא דמפטור
דאמר ליה אי לאו אתה הוה ממזיק
ולא הוה מיתת אצל חליו לא שצור
כלום כל זמן שלא צר זה: **מסניפא.**
דספסל: **היכא מיטרלא.** הואיל
ומוצבת הכי אצל מוסר שורו ומרצה
צביילוס לא מתנייתא ינייהו אלא
מסכרל הוו מקשי להו: **דכלאו איהו הוה מיסכר צברי שעי.** ולהכי
אזטרין למיתנייה לאשמועינן דאפי'
הכי חייב ומיהו צבדי היא דחופר
צור לא מצי למיתנייה דמהו הכי
כהכשר במקצת נזקו דמתני' דהאי
לא מקצת נזק הוא אלא כל נזק
שהראשונים לא התחילו לשבצן כי
הכי דחופר צור ט' היוצתו בעל
חוס של ט' והבל חוס של י' הרגו:
ולמא נהו אי לאו אסון צבדי.
לחוד לא הוה מיתבר ואתם כשיצבתי
היה לכם לעמוד ומדלל עמדתם
אתם כמוני שצרתם וגבי משלים צור
לעשרה ליכא לאקשויי הכי דמאי הוה
ליה לקמא למיעבד: **לא זריכא דצבדי דסמין דעיישו.** [א] לעולם
דכלאו איהו לא הוה מיתבר כלל
דקאמרת פשיטא לא זריכא דלא
יש עליו אלא עמד על רגליו ונסמך
עליהם ואתם לאשמועינן דכחו כגופו
דמי: **סמך צבו.** נסמך עליהם ולא
יכלו לעמוד. לינא אחריתא דוגא
מוגא גרסינן דאחריתא בעלמא חזי
שאין ידוע על ידי מן נהרג: **פטורין מיספו.**
ופלוגמתייהו דרבי יהודה בן
צמירא ורבנן מפ' צסנהדרין צפרק
אלו הן הנשרפין (דף ע"ה) ר' יהודה
סבר כי יכה כל נפש אדם כתיב
דמשמע כל דהו נפש ורבנן סברי
כולה נפש משמע והיינו הכשרתי

אי דכלאו איהו לא אולא פשיטא אלא
דכלאו איהו אולא מאי קא עביד מתקיף לה
רב פפא והא איכא הא דתניא א'ה' שישבו על
ספסל אחד ולא שברוהו ובא אחד וישב
עליו ושברו האחרון חייב ואמר רב פפא
כגון פפא בר אבא היכי דמי אילימא דכלאו
איהו לא איתבר פשיטא אלא דכלאו איהו
גמי איתבר מאי קעביד סוף סוף מתניתא
היכא מתרצא לא צריכא דכלאו איהו הוי
מיתבר בתרי שעי והשתא איתבר כחדא
שעה ידאמרי ליה אי לאו את הוי יתביגין
טפי פורתא וקיימין [א] ולימא להו אי לאו
אתון ברדי לא הוה מיתבר לא צריכא
ידבהדי דסמין בהו תבר [ב] פשיטא מהו
דתימא כחו לאו כגופו דמי * קמ"ל דכחו כגופו
דמי דכל היכא דגופו תבר כחו גמי תבר
ותו ליכא והא איכא הא דתניא [ב] הכחוד
עשרה בני אדם בעשר מקלות בין בבת
אחת בין בזה אחר זה ומת כולן פטורין רבי
יהודה בן בתירא אומר בזה אחר זה האחרון
חייב מפני שקירב את מיתתו בקטלא לא
קמיירי ואיבעית אימא בפלוגתא לא קמיירי
ולא והא אוקימנן דלא כרבי דלא כר' ורבנן
מוקימין כר' יהודה בן בתירא ולא כרבנן
לא מוקימין: חבתי בתשלומי גזק: חבתי
בגזקו לא קתני אלא בתשלומי גזק
המלמד [א] שהבעלים מטפלין בבבילה אמר ר' אמי דאמר
קרא ימכה נפש בהמה ישלמנה אלא ישלמינה רב
כהנא אמר מהכא [א] אם טרף יטרף יביאהו עד הטרפה לא ישלם עד טרפה
ישלם טרפה עצמה לא ישלם חזקיה אמר מהכא [ב] והמת יהיה לו לניזק
וכן תנא דבי חזקיה והמת יהיה לו לניזק אתה אומר לניזק או אינו אלא
למזיק ליכתוב רחמנא שור תחת השור ולישתוק והמת יהיה לו למה לי
ש"מ לניזק וצריכא דאי כתב רחמנא מכה בהמה ישלמנה משום דלא
שכיחא אבל טרפה דשכיחא אימא לא צריכא ואי אשמועינן טרפה
משום דממילא אבל מכה בהמה דבידים אימא לא ואי אשמועינן הני
תרתי הא משום דלא שכיחא והא משום דממילא אבל והמת יהיה לו
דשכיחא ובידים אימא לא ואי אשמועינן המת יהיה לו משום דממונא
קא מזיק אבל הכא דבגופא מזיק אימא לא צריכא א"ל רב כהנא [ג] לרב
אלא מעמא דכתב רחמנא והמת יהיה לו הא לאו הכי הוה אמינא נבילה
דמוזיק הויה השתא אי אית ליה לירידיה כמה טריפות יהיב ליה דאמר
מר [ד] ישיב [ה] לרבות שוה כסף ואפילו סובין דידיה מבעיא לא נצרכא אלא
ולפחת נבילה לימא פחת נבילה תנאי היא דתניא אם טרף יטרף יביאהו עד
יביא

צמקת נזקו דומיא דחופר צור שהראשון הזיק והאחרון הרג: דלא כרבי ורבנן מוקימין.
דלהלכה כרבי: **צנוקו לא קתני.**
דליהו משמע שישלם שור גמור חי והוא יכול את הנבילה: **אלא צסנאומי נוקו.** דמשמע השלמה שיטול נזק את הנבילה וזה משלים
לו מה שפחתמו מיתה: **צסנאומי נוקו מלמד כו'.** לשון השלמה משלים לו לניזק: **הבעלים מטפלין צביילוס.** כלומר נוטלין את הנבילה:
משמע שישלם המותר: **יביאהו עד.** דריש השתא הכי אם טרוף יטרף השור צפשיעתו של שומר שכר דהאי קרא צשומר שכר
ישלמינה. משמע שישלם המותר: **יביאהו עד.** פרשה שנייה נאמרה צשומר שכר יביאהו עד הטרפה ישלם כל ההיזק עד דמי הטרפה אצל דמי הטרפה
עלמה לא ישלם לניזק מטפל וטורח צביילוס למוכרה: אי ס"ד נבילה דמוזיק. והאי והמת יהיה לו לניזק קאמר: **ולאסוק.** קרא מיינה דלא
אזטרין להכי דפשיטא לן כיון דשגל שור תחת השור נבילה שלו היא: לניזק. שיטלנו צדמנים ועליו ישלים המזיק: **מכה צמה**
לא שכיחא. שהיא אדם מזיק צמה של חצירו לפיכך לא התמיר עליו הכחוד לערות צמכרת הנבילה: **טריפה דממילא.** שהיא אדם
טרפה והשומר לא נתכוון למנו להכי חס רחמנא עליה דלא למיטרח צביילוס: **צבדיס.** קא מזיק אמיא על המזיק לערות
צביילוס ומשלם הדמיס קמ"ל: **והמס יהיה לו.** משמע צשור נגח דשכיח וצדיס הוא ממש [א] (שהשור) שהוא [ב] (ממונו של מזיק) נתכוין
להזיק: שומר שכר שפסע ונטרפה על ידי זכר כנוקי גופו חשיב ליה שהרי היה עליו לשומרה: **השפא אי הוה ליה טריפוס.**
למזיק כשעור כל דמי נזקו הוה יהיב ליה בעל כרחיה לניזק דאמר מר ישיב לרצות כו' דידיה מיבעיא: **לא נצרכא.** הא דכתב
קרא לניזק מטפל צביילוס: **אלא לפחת נבילה.** דהכי אמר רחמנא דמשעת מיתה קאי צרסותיה לניזק ואם הסריח ופחתה דמיס משעת
מיתה ועד שעת העמדה צדין פסידא לניזק הוא ומשלם ליה מזיק מה שהזיק הוי ימר על הדמיס שהיתה נבילה שוה צשעת מיתה:

ופטור

א) לקמן טו: טהדרין ע"ה.
ב) [מוספת] פ"א,
א) [לקמן טו: ג:] ד' י"א
לרצה וכן הוא באשכ"ח ועי'
ר"מ, ט) [לעיל ו: ז:] וז"ל,
ו) ש"ך לע"ה, ו) ע"כ ש"ך
לע"ה, ח) [ויקרא כד:],
ט) רש"י מ"ז,

תורה אור השלם

1. ומכאן נפש בהמה
ישלמנה נפש תחת
נפשו. ויקרא כד יח
2. אם טרף יטרף יביאהו
עד הטרפה לא ישלם:
שמות כב יב
3. או נודע כי שור נגח
הוא מתמול שלשם ולא
ישמרנו בעליו שלם
ישלם שור תחת השור
והמת ידקה לו:
שמות כא לו
4. בעל הגזק ישלם כסף
וישיב לבעליו והמת ידקה
לו: שמות כא לד

גליון הש"ס

נבאר קמ"ל דבחו כגופו.
לקמן דף ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] גבי' (ולמא להו
אי לאו אסון צבדי לא
הוה מיתבר). תלמי' וי"ב
הרמב"ם י"ג ולימא עד
ל"ג: [ב] שם פשיטא. י"ב
הרמב"ם י"ג כהן אלא
קודם ל"ג. (ועי' בהגרי"א
סימן ספ"א): [ג] רש"י ד"ה
לא צריכא כו' לעולם טו'
י"ב רש"י מפרס דקושית
וילמא כו' קאי גם ארישא
דלף דכלאו איהו לא מתבר
כלל דאי אדסקמין ליה מאי
קאמר צבדי כו' תבר
כו' קמ"ל כו' ליל כלל
אף שצמכר על דם לבד
וצמכרטי שעי. אצל אי קאי
דמיתא כו' וי"ח רש"י
ס"ג ק' וקמ"ל דלף שצמכר
במיתה וי"ח פשיטא מהו
דמיתא כו' וי"ח רש"י
והוא מירוק על קושא
שמה פשיטא ועל קושא
האלשונה ולימא מירוק ש"י
גד"ס סמך כו'. אצל הטרף
פי' דקאי רק אדסקמין לא
צריכא דכלאו כו':

רבינו הגנאל (המשך)

שבעשית טרפה לא ישלם
א). רב חזקיה אמר והמת
יהיה לו, לניזק. וכן תנא
דבי חזקיה. ואסקי' אי
סלקי' דעתי נבילה דמוזיק
הוי ליכתוב רחמי' שלם
ישלם שור תחת השור
ולישתוק. והמת יהיה לו
למה לי, ש"מ (למדיק)
[לניזק].

א) וכיפ' הרי"ש בפאלמות
בשמות כ"י, ח"ל ילומר
משהיה שוה עד שפשת
טרפה לא ישלם, אלא שלם
עשוי עליה משעתה כמו
שהיה שוה משקלה'